

KJER SO BOJIŠCA in se armade premikajo semintja, ni več mesto preko rek. Gornje je slika s prevažanja ameriških vojakov preko reke Volturino v južni Italiji.

Nemčija že lahko jasno spoznala da ne uide porazu

DVA GLAVNA DOGODKA, KI POSPEŠUJETA KONEC TRETJEGA RAJHA.—STALIN OB 26. OBLETNICI BOLJSEVIŠKE REVOLUCIJE.—ODMEVI NA SPORAZUM V MOSKVI

Koncem oktobra 1941 je bil Adolf Hitler še prepričan, da bo na dan 7. novembra istega leta svetu iz Moskve oznaniti smrt boljševiške Rusije in njenega komunizma. O rdeči armadi je takrat svečano izjavil, da je strata za zmerom.

Beg iz Kijeva

Na predvečer 26. obletnice boljševiške revolucije so njegove čete prepustile tej "za zmerom razbiti rdeči armadi" Kijev, tretje največje mesto Sovjetske unije, ki ga je Hitler osvojil v svoji prvi ofenzivi v Rusijo in ga imel neoporečno v oblasti do te jeseni.

Zavzem Kijeva je za rdečo armado ogromen triumf in dosega ga je baš ob 26. obletnici poštanika USSR.

V Ameriki in v Angliji jih je bilo veliko, ki so prerovali, da sovjetska armada saj to jesen ne bo mogla preko Dnjepra, kajti to črto mislijo Nemci držati za vsako ceno. Res so si prizadevali, a rdeča armada je Dnjeper prebredla in prodrla dalje proti jugu in na zapad. Stevilke nemških izgub v tej sovjetski ofenzivi so navedene v okvirju na tej strani.

Poraz nemške armade pri Kijevu in na jugu ob Dnjepru je Nemcem očiten dokaz, da so vojno na vzhodni fronti izgubili. Lahko sicer še vztrajajo, toda čimdalj bodo z njo nadaljevali, toliko slabše zanje, kadar pride ura priznanja, da je Hitlerjev tretji rajh doigral.

UPI, KI SE NISO URESNIČILI

Zanašali so se, da će jim že ne gre po sreči na bojišču, se bodo zavezniki med sabo skregali predno bi mogli odločilno zmagati in tako bi Nemčija lahko izšla iz vojne s pomočjo sklenitev separatnega miru z eno ali drugo zavezniko velesilo.

Ti upi so šli po vodi. Hull, Eden in Molotov izjavljajo, da je njihova konferenca v Moskvi končala s sporazumom, ki je Anglijo, Zed. države in Sovjetsko unijo sklenil všeč v trdnejšo zvezo. Vse tri so soglasno na daljevanje vojne, dokler se Nemčija ne uda brez pogojno in fašizem izgine s sveta.

Stalin o sporazumu

V svojem govoru na predvečer 26. obletnice USSR je Stalin potrdil, da dogovor omenjenih treh predstavnikov drži in da je Hitler s svojim fašizmom obs-

Ogromnost letošnje sovjetske ofenzive označujejo številke

Na zaupnem sestanku industrialcev v Angliji je bilo rečeno, da če ne bi bilo sovjetske armade v akciji, bi Anglija in Zed. države ne imele kdove koliko upanja na zmago. To, kar se vrši na vzhodni fronti, je tako ogromno, da si jo je najlaglje predstavljati s številkami izgub.

Sovjetska vlada je dne 4. novembra navedla sledeče podatke:

Rdeča armada je v štirih mesecih letošnje ofenzive otela izpod nemške okupacije 136,000 kv. milij sovjetskega ozemlja.

Nemške izgube značajo v teh štirih mesecih 900,000 ubitih, 98,000 vjetih in nad milijon ranjenih.

Dalje je bilo 9,900 nemških aeroplakov uničenih in 289 zajetih, 17,708 tankov uničenih, ali pa zajetih, 60,500 tovornih avtomobilov, 900 traktorjev, 2,500 motorciklov, 13,000 municipijskih vozov, 4,000 nemških tovornih vagonov, 300 lokomotiv, 2,000,000 min, vrh tega so sovjetske čete zajele ogromne zaloge municije in drugega materiala.

Koliko je bilo v tem času sovjetskih vojakov ubitih in ranjenih, poročilo ne pove, a si lahko predstavljamo, da tako ogromna ofenziva ni bila brez težkih žrtev.

Nemški podatki, navedeni dva dni pozneje kot so bile v Moskvi objavljene gornje številke, pravijo, da značajo sovjetske izgube v istem času tri milijone mož, med njimi en milijon ubitih.

Ako bi zavezniki pričeli v minulem poletju z "drugo fronto" na zapadu, kakor jo je sovjetsko časopisje zahtevalo, bi rekli, da je bil ta uspeh sovjetske armade omogočen z zavezniško invazijo v Francijo. A sedaj tega ni mogoče reči. Vse priznanje gre rdeči armadi, ki je kos najmogočnejši, najmodernejši oboroženi sili, kar jih je svet kdaj poznal. In kadar bo do kraja strta, bo to zgolj zluga—rdeče armade.

Zagotovil je, da bodo okupirane dežele v Evropi osvobojene in med njimi označil imenoma Francijo, Čehoslovaško, Poljsko, Jugoslavijo, Belgijo in Grčijo.

V izjavi, ki so jo ob zaključku konference podali Hull, Eden in Molotov, Jugoslavija ni bila označena po imenu in tudi več drugih dežel ne.

Sporazum v znamenju kompromisov

Mnogih v zavezniških deželah objavljeni sporazum sicer ni zavdovojil, in je naravnovo, da bi vseh krogov nikdar ne mogel. To je bilo v tem listu izrecno podprt v uvodniku prejšnjem.

Glavna točka je, da se od Nemčije zahteva brez pogojna kapitulacija, in da se te tri zavezniške velesile skupno s Kitajsko obvezujejo graditi po zmagi nad fašizmom svetovni mir na podlagi vzajemnosti vseh miroljubnih demokratičnih (Nadaljevanje na 4. strani.)

Obravnava v Nassau in 'romanja' v Reno zrcalo socialne gnilobe

Amerisko in angleško časopisje je že par tednov polno dolgozveznih poročil z obravnavo, ki se vrši v Nassau, Bahams, proti mlademu, gizdavemu francoskemu grofu de Marigny. Otoku, kjer se ta komedija z juščico vrši, glavari bivši angleški kralj Edward, sedaj Duke of Windsor. "Grof" de Marigny je obtožen, da je umoril svojega tasta, multimilijonarja Sir Harry Oakesa, ki si je nakupil bogastvo z zlatimi rudniki in drugimi podjetji.

Obravnava je "senzacionalna" zato, ker se na nji govori o pikantnostih v parazitski družbi, ki "uživa" življenje na tem otoku. Omenjenega bogataša so nashi neke noči umorjenega in ožganega v njegovih sobah. Morilec je namreč po zločinu začpal še posteljo, zato je bila senzacija toliko večja. Milijonarjeva hči

na obravnavi "drži" s svojim grofom, čeprav je o njemu izvedela stvari, ki jih prej ni vedela. Na pr., da Marigny sploh ni "grof", da je z eno svojih prejšnjih žen živel več mesecov po razporoki, in da mu je ena dala po razporoki \$110,000, da jih zapravi "kakor hoče".

Druga slika. V Reno, v Nevadi, se je preselila multimilijonarka Doris Duke, da se razporoči z Jamesom Cromwellom, demokratskim politikom in bivšim ameriškim poslanikom v Kanadi. Mladi milijonarji so

spravili bogastvo skupaj tobačni delavci, ki so bili do pred nekaj leti najslabše plačani v Ameriki.

Cenjen je na 220 milijonov. Nekaj jih je v pustolovčinah že

zapravila, a sedanj sistem je

tak, da se njenom kupu nič ne pozna. Oba slučaja dokazujeta, kako krivčna je taka uredba, ki

Zmage socialistov širom sveta dokaz, kam vodi bodočnost!

Vzlic vojni, cenzuri in drugi omejitvam vsled sedanjih razmer je delavstvu politično mogoče zmagoval povsod, kjer je ostalo dovolj demokracije za svobodno volilno kampanjo.

V nedavnih volitvah v Švici, ki je vzel svoji proslavljeni demokraciji vendarle zelo konzervativna dežela, saj zar se njene vlade tiče, so socialisti napredovali v švicarski narodni svet — ki sliči našemu zveznemu senatu, za 11 mandatov. V prejšnjem so jim imeli 45, v novem 56. Oni so izmed vseh najjačja stranka, toda konservativne in nazadnjaške skupine imajo še vedno znatno večino.

Teh volitev so se skušali udeležiti s svojo listo tudi komunisti, pa jim jo je vlada zavrgla. Zato so socialisti nanje apelirali, da naj glasujejo za njihne kandidate, a so se komunisti rajo odločili volitve bojkotirati. Narastek socialističnih mandatov s 45 na 56 je vseeno prenestil vse švicarske politične kroge, posebno pa fašiste.

Ako se ozremo na druge volitve v zadnjem in v tem letu, posebno v tem, vidimo, da so delavske stranke bodisi ohranile svojo moč, ali pa zelo napredovali, v Avstraliji, v Novi Zelandiji in v Kanadi. Pojav slednjih je še posebno značilen, ker kanadsko delavstvo v svoji politični federaciji odločno podpira socialistični program.

Tudi v okupiranih deželah socialistični gibanje živi. Le v Zed. državah si ne opomore, ker je izgubilo zaslomblo in unijam. A to stanje ne bo trajalo dolgo.

Ekskralj Karol potrebuje publicitete

Ubežni rumunski kralj Karol si je v New Yorku najel publicistsko agencijo Russell-Birdwell and Associates, z navodom, da ga naj ameriški javnosti predstavi v "pravični ljudi". Pojavi naj naši publikij njegovo življenje kakor je res bil in odnosaje z njegovo prijateljico Magde Lupescu, s katero je živel še ko je bil poročen s svojo ženo, materjo sedanega rumunskega kralja. Bi lo bi boljše, ako so bi Karl obrnil do kakega "movie-producerja" v Hollywoodu, morda bi se na ta način laglje prikopal med bojevnike za demokracijo.

Zrtve raka

Iz Washingtona poročajo 3. nov., da je lani zahteval rak v Zed. državah 163,400 življenj, ali 3,474 več kot leto prej.

omogoča parazitem milijone, delavcem pa negotovost v boju za obstanek.

mali plačo na bazi po \$8.50 na dan, a namesto pol ure časa za lunč ga imajo po novem dogovoru samo 15 minut, ostalih 15 minut pa morajo delati. Torej jim je za toliko podaljšan sij—saj teoretično, da jim je bilo mogoče s to "tehnikalijo" zviliti mezd v smislu pogojev WLB.

Kritiki tega sporazuma podarjajo, da je s tem že v inflacijo odprt. Zelezničarji zahtevajo zvišanja in vedno več drugih unij. Resnica je, da bi bilo takih zahtev cezdale več tudi če bi se premogarje primoralo nazaj v rove na podlagi Connallyjevega protiunionskega zakona brez vsega zvišanja mezde. Zato je vlada storila pametno, ker je zahtevala rešila sporazumno z unijo namesto s prisilnim sredstvom.

Philip Murray grajal kongres in administracijo

PROTI UMEŠAVANJU VLADE V PCGAJANJA UNIJ Z DELODAJALCI. — ROOSEVELT NA KONVENCIJI CIO PRVI CRITIZIRAN. — WALLACE SVARIL PRED SEBIČNOSTJO

V svojem govoru o razmerah je predsednik CIO Philip Murray na konvenciji v Philadelphia, ki dolžil zvezni kongres in vlado, vstevši predsednika Rooseveltja, odgovornim za sedanji nepokoj med delavstvom.

Lewis kritiziran

Tudi J. L. Lewis si je vzel napako, dasi ne imenoma. Neodpostno je, da se kak sam vase zaviljben posameznik igra z usodo vsega delavstva in izvira vsled svojih osebnih kapric in provokacij zvezni kongres v sprejemanje sovražnih zakonov proti vsem unijam, je izvajal Murray in delegati so mu ploskali več minut.

Na konvenciji je govoril tudi podpredsednik Wallace, ki je izvajal, da je v korist delavcev in farmerjev, če v svojih prizadetvah upoštevajo koristi ne samo svojega posebnega sloja, ali svoje posebne skupine, temveč blagostanje splošnosti. Namreč konsumente. Ako se bi proti njim vezali delavci in farmerji za omejevanje produkcije in višanje cen, ali delavci in delodajalci z enakimi nameni, bi to v našo deželo privredlo fašizem, čeprav se drugod borimo proti njemu.

Kdo so konsumenti?

Lahko bi bil omenil, da so konsumenti v prvi vrsti delavci in farmerji, ter njihove družine, drugih pa je le majhen odstotek. In le ta najnižji odstotek v resnicni kontrolirajo industrijo in živilski trg, zbornice, časopise, radio in prirodne zdravstvene.

Za boljši kongres

Konvencija je čula tuji poročila o politični akciji, ki jo CIO (Nadaljevanje na 4. strani.)

S pomočjo sotrudnikov in agitatorjev gremo naprej v zlic oviram

"Misil sem že, da koledarje letos ne boste izdali, ker ga nič ne oglašate," je pisal Frank Kerže iz New Yorka, ko je poslal svoj spis vanj. Pravi, da ne bi bilo to v teh časih nič čudnega, ker manjka papirja itd.

V Proletarju na tem mestu je bilo o koledarju par naznanih, pa jih je Frank bržkone prezrl. Sotrudnik ima prihodnji letnik spet lepo število. Tiskarna nam izvršuje delo kolikor hitro ji utegnemo pošiljati gradivo, s težavami pa nas strasi knjigoveznica. Naročil ima veliko, a delavci ji manjka in včasi tudi materiala.

Glavna naša težava s takimi posli pa je v uradu. Včasi smo izvrševali delo pri naših treh publikacijah in druge posle trije, sedaj sva samo dva. Prejšnja leta smo imeli za delo pri Majskem glasu in koledarju po nekaj tednov izredno pomoč, letos niti tega nimamo. Pomaga pa nam par drugih toliko, da bom "izvozili," toda lahko res ne gre.

Saj tudi sotrudnikom ni lahko pisati in polniti koledar, ker imajo dovolj drugega dela, a pisejo vseeno in s tem omogočajo izdajati to knjigo že 30 let.

Tudi agitacija ni kaka zabavna ali prijetna zadeva. A imamo prijatelje, ki se leta za letom potrudijo, da dobre oglasov, razpečavajo koledar in Majski glas in vrh tega skrbe za širjenje in vzdrževanje Proletarca. Zato so nam rezultati njihovega dela, in pa dopisi, kakršen je v tej številki A. Jankovič iz Cleveland, res v vzpodbudi.

UMW vzlic izravnavi spora še napadana

Sedem mesecov je vzel, oziroma še več, ako odštejemo početje med odborom UMW in operatorji pred 1. apriliom za sklenitev novog pogodb. Premogarji so zahtevali zvišanje mezd, kar pa jim je bilo vztrajno odbijano ne samo s strani kompanij, ampak prav tako v WLB.

Operatorji, mnogi politiki ter časopisi so dolžili za vzrok nezgodovina John L. Lewis, češ, da tira boj unije do skrajnosti vsled svojega osebnega sovraštva do Rooseveltja in pa ker mu ni, da bi pomagal v vojnih napovedih. In res je bil položaj pritriran do točke, v katerem so bile stavke premogarjev neizogibne.

Končala jih je vlada s prevzemom premogarjev in jih obrazovala v področju tajnika

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Voltitve 2. novembra bile delavstvuva važen nauk in - svarilo

Ako nem volitve, ki so se vrstile v nekaterih državah letosnjega 2. novembra kaj pričajo, je to, da se političen sentiment obrača na desno. In se bolj pa nam dokazujejo pomanjkanje zdravja smisla unijskih vodij za politično akcijo.

Republikanci se radujejo, češ, da bo ljudstvo demokratsko stranko in njen "new deal" prihodnje leto še bolj zavrglo kot pojo je minuli teden — kjer je imelo priložnost. Prepričani so, da jo plaz volilcev prihodnjega novembra pokopal kot je zametel z burjo snega Wilsonove načrte v prejšnji vojni.

Običaj je, da milijone volilcev presedlava z demokratske na republikansko stranko in obratno. To so ponekod spet storili letos in je verjetno, da si zele še večjih "sprememb". Prilika jim bo dana v prihodnjih predsedniških volitvah.

Poraženi demokrati kandidati pripovedujejo, da je vzrok republikanskih zmag brezbrinost volilcev, ki so ostali doma, in pa je okrog deset milijonov volilcev v armadi, ki bi glasovali demokratisko. To je slaba tolažba. Dejstvo je, da je večina onih, ki so se potrudili glasovati, izrekla željo po "sprememb", ne da bi vedela, kaj pravzaprav hoče.

V New Yorku so volili podgovrnarja. V volilni kampanji so na obeh straneh poudarjali: "Če bo izvoljen demokrat, bo to posnilo zmago demokratskega predsedniškega kandidata v prihodnjem letu, in če republikanec, tedaj Roosevelt ne bo dobil četrtega termina."

Zmagal je republikanec z veliko večino, vzle temu, da je za demokratskega kandidata Wm. N. Haskell agitirala delavska stranka (American Labor Party), komunisti, social-demokrati in CIO. Vsi s stališča, da bo Haskellova zmaga pomenila ob enem triumf za Rooseveltom. Republikanski kandidat Joe R. Hanley je dobil veliko večino. Zanj je delovala tudi AFL.

V New Jerseyju je zmagal za govornarja republikanec. In v Kentuckyju. Pa v raznih lokalnih volitvah, z izjemo v Clevelandu, kjer je zmagal župan Lausche z veliko večino. Izid volitev v raznih krajih dežela se nam sam po sebi ne zdi važen, ker koncem konca ni med demokratisko in republikansko stranko druge večje razlike kot v imenu. Razlika med njima je bila le sedanja zvezna administracija, ki je po krizi 1929 rešila ameriški kapitalizem s programom, označevanim z "new deal". A ta je že daleč "načrt" in zakone za ščitene delavcev se že dolgo skuša zlorabljati proti njim.

Kaj naj stori delavstvo v tem položaju? To, kar bi moral že davno storiti: Izreči se za svojo politično akcijo, s socialističnim programom.

Na minuli konvenciji CIO je bilo rečeno, da bo ta unija zbrala in potrošila v prihodnji volilni kampanji pet milijonov dolarjev. Postavam se obognila s tem, da bo kampanjo vodila na svojo roko.

To, da se briga za politiko, je dobro. Ni pa pametno potrošiti niti sto tisoč dolarjev, kaj šele pet milijonov, za podpiranje kandidatov, ki so več ali manj vezani vzle prijateljstvu do delavstva služiti sistemu, kakršen je: torej takemu, ki je vrgel milijone ljudi v bedo s početkom krize l. 1929, in ki jih je povzročal prej in jih bo poslej, dokler bo obstojal.

Ko je "new deal" trumfalno zmagal in poskrbel za drobtine onim, ki so morali v "Hooverville", ali ki bi bili ob hiši in farme, ter drugim, ki so bili vrzeni v vrtince pomanjkanja v morju izobilja, je slovit kartonist Fitzpatrick v dnevaiku St. Louis Post Dispatch narusal sliko, ki naj bi predstavljala, da je demokratiska stranka pod Rooseveltom nadomestila socialistično. Socialistični orator se je hipoma zavedel, da so mu "platformo" (program) demokrati ukradli izpod nog. Pustili so mu samo še eno desko, na kateri je stal, — "končni cilj"; ves minimalni program pa mu je iztrgala in nato zase zbilja skupaj iz desk socialistične platforme v svojo "platformo" demokratiske stranke. Milijone ljudi je tedaj verjelo, da nas bo new deal res privedel v razmere, o kakršnih "sanjajo" socialisti, pa jih s svojimi milijoni glasovi, kolikor sojih največ dobili, nikdar ne bi mogli dati.

Sedaj ve lahko William Green, kakor ve Philip Murray, da so pred nami dnevi velike negotovosti. Kakor smo imeli brezposelnostne in ekonomske krize leta 1914 in mogočere prej, potem spet po vojni in našilješo od leta 1929, ki je trajala do sedanje vojne, tako jih bomo v bodoče, ker vzroki zanje niso odpravljeni.

Delavci nočajo kriz — to je gotovo. Ne vedo pa, kako se jim izogniti. Zato volijo sedaj tako, potem drugace, toda vedno za iste stranke, ki so za obvarovanje sistema kakršen je. Namen obeh je, da se v bodoče na kak način prepreči bedo milijonov, in v ta namen imamo socialno zavarovanje, ki pa je silno nepopolno in bi odgovarjal le v takozvanih normalnih razmerah. A kam z milijoni brezposelnih, kadar spet prihrumi ekonomska anarhija, tega ne vedo.

Wm. Green, ki je sila konservativ in za obdr-

V VOJNI SE BIJEJO ZDRAVI. Čim so ranjeni ali bolni, jim je treba na bojiščih pomagati, neglede ali so prijatelji ali sovražniki. Gornja slika predstavlja, ko ameriški vojaki v Italiji odnašajo ranjenega nemškega vojaka v ameriško bolnico.

IZ KANSASA

"Tako lepo nedeljsko popoldne je, da je kar greh biti doma," meni "boljša polovica", kar se že lahko smatra za povejje. Naprezi, da se peljemo ven. "Hm, ampak če že gremo, bomo poleg tega pogledali za Proletarčevimi naročniki in oben uživali krasni jesenski dan v novemburu," sem pripomnil.

V Edisonu se vstavimo na domu Johna Yogerja. John je premogar poklicu, toda zadnjega dela dela večinoma za strica Sameta kot "pipe fitter". Torej je že precejšnje avanziranje in sicer še več finančno kot po šariži. Plača za tako delo znaša na uro približno toliko, kot se je včasih zaslužilo cel siht v majni, če si imel "srečo", da ti je boss iz "dobrega" srca naklonil kak "ušiv" prostor. John se je "enmal" popraskal za ušesi, ko sem ga nagovarjal, da se spet naroči na Proletarca, češ, da ima malo časa čitati, in da drugi dan itak spet odide za delom na oljno polje v Ponca City, Oklahoma. "Bo čital po tvoj tast, stari napredni Blažič, ki živi v bližini," sem ga nagovarjal. Ker so pritegnile še žene, je John z dobro voljo potegnil denar iz žepa in plačal za celo leto.

Ustavimo se pri Jelovčanovih, ki radi pomagajo dobrski delavski stvari. Oba, mož in žena delata v municipski tovarni v Parsonu, sin pa je pri vojakih. "Saj ni časa čitati, damo pa dolar v tiskovni sklad Proletarca," reče missus in ponudi dolar. Thanks, se rajši bi bil vzel naročnik. Par mil južno kraljuje na svoji obširni farmi nač dober naročnik Joe Golob, ki mu je pred nekaj tedni potekla naročnina. "Zlodja, pa sem misil, da nisem nikomur nič dolžan," pravi Joe. "Če je pa tako, potem pa seveda ne kaže drugega kot plačati." In plačal je spet za celo leto. Pogovorimo se še o farmarskih pridelkih, ki zaradi poletne suše letos niso bili najboljši. Ampak, živi se in ni treba skrbeti kaj bo za v lonec drugi dan, in to brez "pointov".

Ker je bila ta čas na obisku pri Golobovih tudi Perova dvojica iz Girarda, ki se že precej let ukvarjajo s pridelovanjem zelenjav za trg (truck farming), sem še nje pocukal za naročnino. "Za enkrat ne bo nič", pravi Joe, torej drugikrat. Par mil severno od Edisona živi na farmi zelo vnet podpiratelj v Zagovornik Proletarca, John Cizerle. Vsako leto vabi upravnika Charlesa, da naj pri-

O AGITACIJI, NABIRANJU OGLOSOV IN DRUGEM

Cleveland, O.—Z nabiranjem trgovskih in pozdravnih oglosov v Am. druž. koledar sem zaključil koncem oktobra.

Nekako pred dvema mesecema mi je upravnik s. Chas. Pogorelec pisal, da s. John Krebel letos ne bo utegnil nabirati oglosov, in da tudi nima drugega za ta posel. "Torej kaj pa će bi ti prevzel?" me je vprašal upravnik. "ti, ki si skušen nabialec?" Upam, da se odzoveš, "večni popotnik".

Razumel sem situacijo in razumeval tudi to, da nekdo se tega posla mora lotiti in ga izvršiti.

Sprejel sem nalogu brez oporenjanja, omahovanja ali cincanja.

Pisal sem že v listu, da ta posel, nabiranje trgovskih oglosov, ni prijetna stvar. To ve vsa-

žanje kapitalističnega reda, je vendarle rekel, da vsa demokracija nima za delavca vrednosti piškavega oreha, ako se ga vsled brez posenosti požene z doma na smetišče, v glad, v bolezni in v uničenje.

Ce bi voditelji AFL, CIO in železničarskih bratovščin, pa predsednik UMW razumeli svoje poslanstvo, bi prišli skupaj, se zedinili za skupno unijo in ustavili delavsko politično stranko. Zbili bi jih skupaj platformo, o kateri je omenjeni Fitzpatrick s svojo risbo rekel, da je socialistom "new deal" ukradel izpod nog. Kadar to store, se začne v zgodbini te dežele novo poglavje.

kdo, ki ga je kdaj vršil in znani so mu tudi vzroki.

No, šel sem na delo z veseljem in vztrajnostjo. In rečem, da mi je šlo še dobro po sreči.

Enkrat v septembetu me je upravnik vprašal, "kako mi gre? Ali bo oglasov za \$206, kolikor je bilo v Clevelandu lani nabranih, ko je s. Krebel tekal okrog?"

Ha-ha-ha, sem se zasmjal. Mačka kosmat! Odgovoril mu na tisto vprašanje nisem nič, pač pa nabiral oglose in jih odpisoval.

Nekaj pred koncem oktobra mi je upravnik pisal dopisnico, da sem preklosi lanskovo kvoto že z nad sto "copaki".

"AA tako," sem si mislil. Kajpak, da sem bil zadovoljen! Pa se zasmjal sem se. Sam do težaj se nisem izračunal, koliko sem poslabšalo ta že tako neznenen položaj. Upajmo, da bi predsednik Roosevelt, kateri je dovolj dobrega ukrenil za delavce, napravil korake kateri odpravijo to krizo še bolj temeljito kot se je to že delomaviralo minuli teden saj z začasno poravnavo.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Premogarska stavka ter moskovska konferenca sta vzel mnogo prostora v ameriških listih. Konferenca v Moskvi se je srečno zaključila. Hitler je mnenja, da je Jože Stalin zmagal na celi črti — ali kot izgleda, je bila konferenca kompromis z vseh strani. Naciji, kateri so imeli precej sprejet načrt za izmužanje iz te vojne, so zelo pobiti. Nameravali so — saj tako pravijo taki ljudje, ki menita vedo, ponuditi mir Rusom pod zelo ugodnimi pogoji. Na primer: Meje naj bi bile kot za časa Ribbentropove pogodbe 1. 1940. Ob enem bi ji Nemci nujili industrialno in vojaško pomoč. Ce Rusija to krasno poudobo zavrz, se obrnejo pa k zaveznikom, jim dovolijo prijateljski in mirni vstop v Nemčijo in potem pa skupaj udarijo v Rusijo. Načrt je bil zelo lep, da si prikrojen na obe strani, samo sprejeti ga ni hotela nobena stran.

Premogarska stavka je bila posledica nerodnosti tistih v vladu, kateri bi bili lahko vse to že davno izravnali. Vsak ve, da so premogarji v pravem. Kdo očita premogarjem, da niso dovolj patriotski, pozablja, da so povprečno premogarski očetje ter premogarske naselbine poslale več svojih sinov v vojaško službo, kot pa katera koli druga grupa ljudi. Ce so šli premogarji na strajk, je bil to gotov vzrok, za katerega niso oni odgovorni. Trmoglavost WLB ter nesmiselna poteka vrnjenja rokov nazaj privatnim lastnikom, so veliko zadržili, da je prišlo do krize. Sklicevanje na patriotskim, mahanje z zastavo, dočim ni ničesar storjenega za opravno draginje, katera stalno naravnata, a plača je ostala ista za takovo nevarno delo kot je kopanje premoga, to ni pomagalo, ampak samo poslabšalo ta že tako neznenen položaj. Upajmo, da bi predsednik Roosevelt, kateri je dovolj dobrega ukrenil za delavce, napravil korake kateri odpravijo to krizo še bolj temeljito kot se je to že delomaviralo minuli teden saj z začasno poravnavo.

Naše unije

Kongres industrialnih organizacij, bolj poznan pod imenom CIO, je imel svojo konvencijo v Philadelphia. Kaj so vse sklenili, še nevem, ko to pišem. Delegacija je odglasovala, da ne dopusti stavkanja, dokler traja vojna. Konvencija je imela na svojem dnevnem redu precej dela, še posebno radi raznih protidelavskih postav, katere so že, ali pa se jih skuša spraviti v veljavo. Veliko se je na njihovem nazaj privatnim lastnikom, to je poraz prvega reda. Torej je delomaviralo minuli teden saj z začasno strašno prisego ruskega partizana — "smrt za smrt, kri za kri" itd. Sem vedel, da je pri nas ravno tako. Zato je pomoč vsem tem ljudem jasno potrebna.

Nikdo ne ve, kdaj bo klanje v Evropi končano. Ruske čete druge čez ukrajinske stepne kakor požar. Tu ni več preštudiran umik, to je poraz prvega reda. Jugoslovanski partizani vrše svojo nalogo kot menda nobeden drugi zaslužen narod. Zato je prav, da jim pomagamo finančno, moralno in duhovno.

Nemci ubijo neozdravljive

Poročilo iz Moskve pravi, da so imeli Nemci v zdraviliščih na Krimu okrog četr milijonov ranjencev. Čim je sovjetska ofenziva Krim odrezala od ostale nemške okupacijske celine, so se mogli Nemci z njega umikati samo še po morju v Rumunijo. V tem procesu so neozdravljivim vzel siloma življene.

Ako v vaši naselbini ni že klub JSZ, pristopite vanjo kot član "at large". Članarina je \$1 na leto.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako je sploh komu mogoče nezavestevati se za demokracijo, in ob enem podpirati take režime, kakor so razne napola-fascistične zamejne vlade. Francov režim, Badoglia in slične, ki so grobokopi demokracije?

POVESTNI DEL

PANČO MIHAJLOV. — Prevedel TONE POLOKAR
SLABO ZNAMENJE

(Nadaljevanje in konec.)

IV

Rogača je snel nož, ga porinil za pas in stopil ven molčeč, na branega čela. Na ulici je postal, razmislil in krenil proti reki. Kréma je bila zaprta, okno je od daleč mežikalo. "Morda je pa Ceko tamkaj?" je računal Rogača in jo ubral v desno smer. Pa ni stopil noter, samo roke si je od strani položil ob oči in gledal skozi okno v vseh smereh po omizjih. Nekaj ljudi, zbranih v polkrogu poleg točilne mize, je stojelo pilo. Jasno je bilo slišati živahen pogovor in zvenkljajoče trkanje s čašami. Videti je bilo, da pijejo na zdravje novemu vozniku Muhi—štorkljki podobnemu, suhljatuemu človeku, malce grbastemu, povezenega čela in sivih, ščetinastih las. Strahopeteč je bil, nespreten in uhog, v strganji obleki in brez čevljev, eden zadnjih v vasi, toda vsi so vedeli, da služi denar njegova žena, ki so ji rekali "Grozda jalovka". Ona je boge na kakšen način prisla do denarja, mu kupila voz in par rejenih konj. In — nadomestil je Rogačo.

"In glej," ga je po svoji navadi s pojočim glasom dregnil cerkveni ključar, "glej, da boš tudi ti kaj ukrajal."

"Muhovalka ni neuma, ko našč je ustvarjena za gnojišče," se zbadljivo oglaši krémarica. "Zraven tega ima pa tudi dobrega svetovavca ... Pri Petrušni kaj takega vendar ni mogeno..."

"Kaj, ni mogoče? Ko je bila dekle, s Cekom ..." se je hahljal Muha skozi brezboza usta in ogromne veke so se mu upogibale v nezadovoljstvu.

"Kakor vsaka ..." jo je zopet vzel v obrambo krémarica.

"No, saj si tudi ti poskusila med ..." je zakokodakal Muha, radi česar se je krémarica čutila užaljenjo. Lice ji je pozelenilo. Nestrpno si je razvezala ruto na glavi; lasje, ponekod že osiveli, so se ji razpustili.

"Razume se, takrat ... Zdaj pa tvoja žena nadaljuje. Slepec ..."

"Ni res!" je zmrmljal Muha s hreščem glasom in spustil ramena. Majcene suhe oči so mu zaplesale sem in tja; oporišča so iskale.

"Res je! Vsa vas ve."

"Lažeš ... ti prav posebno..."

"Kaj pa voz, konja ... in čemu so te vzeli? ... Glej, kako se bosta sedaj oba skupaj izvleklia iz trna."

"Ti bom že pomagal, sraka ..." je zakokodakal Muha in

zamahnil s čašo, kakor jo je visoko držal v rokah. Pa ni zadel; steklo na točilni mizi se je razletelo. Krémarica ga je vsa raztogenota pograbila za rokav, ga parkrat sunila v hrket, ga porinila čez stopnice in vrgla čepico za njim: "Pojdi ... svečo jima pojdi držat ... tepec!" in hrupno je zaprla vrata.

Pri padcu je Muha bolestno in na vso moč zastopal, zvili si je nogo in ni mogel vstati. Rogača mu je del pokrivalo na glavo, ga oprijel čez križ in ga popeljal. Muha se ni protivil.

"Ti, bratec, dobro si storil ... zamahnil si, samo zadel nisi," ga je bodril Rogača. On je popolnoma razumel bol in prizadeto sramoto.

"Naj! Prav imajo, ker se mi smejejo. Sam vidim, da grešim in si z tiskam oči. Radi žene, da. Duši me. Hudobna je. Če zinešti bo izkopala oči. Hu-hu!" je začel vptiti, regljati. "Poskusil sem z dobrim, na lep način, pa tudi ni pomagalo. Nič, prišel bo dan, ko bo prišla k sebi, ko bo začela razumevati. In vse to radi kruha, radi skorjice ... Če jo imas, tudi sramota dače preč od tebe ... Vedi ... oj!" in nepričakovano se je zagrabil za nogo. Silno ga je zabolelo. "Kito sem si nategnil," ga je prekinil.

Ob plotu se je spreletela senca. Muha se je dvignil, napel ušesa in zakokodakal:

"Kaj si ti, Grozda?"
Zena je nagonsko obstala.

"... kje si bila?"

"Na studencu. Poglej!" in po-kazala je posodo za vodo.

"Tako kasno?"

"Kaj ti to mari? Če hočem, grem lahko o polnoči ..."

"Ali slišiš, ali slišiš?" se je z obrazom brez mociagnil proti Rogači. "Kaj ti mari? Fui, propalica! ..."

"Drži jezik za zobmi, sicer ..." ga je prekinila in odšla, ne da bi se ozrla nanj. Muha je s težavo šepaje stekel za njo, stokajoč in oprijemajoč se z eno roko za bolno koleno.

Rogača jo je pobrisal v nasprotne smeri. Tako je bezal ko pred točo, ki ga bo zajela na prostem. Ob pletenem plotu je obstal in pogledal na dvorišče.

V dnu dvorišča je bilo svetlo, gorela je bakla, ki jo je držal Ceko, pregleduječ drobnico v ogradi. Rogača je neslišno preškočil nizko ograjo, prav tako neslišno obsel stog s senom in se mu približal. Pes je enkrat samkrat nemarno zalagal. Ceko je dvignil baklo in takoj naravnal svetlobo proti obrazu prislega.

"Kaj bi rad?" je bilo slišati mrgoden glas.

"Radi vrvi ... denar sem ti prinesel."
"Saj nimam časa ... jutri!" in je stopil.

Rogača ga je ujel za roko. "In še nekaj ..."

"Kaj, še nekaj?" toda ko je, videni pijani in odločni lesket v njegovih očeh in navihane tanke ustnice, je otipal nož za posom.

Rogača ga je v trenutku premeril in se mu vrgel za vrat. Spoprijela sta se. Bakla je odletela — padla je v seno. Najprej se je vnela razmetana slama; potem je plamen ko počasna kača lezel po zemlji v levo stran, pa v desno, dokler ni zanj spodnjih plasti stoga. Zaprsketa je trava, na dvorišču je postal svetlo. Psi v bližini so začeli zavijati — strupeno, zategnu, ko pred nevirtho.

Preplašen radi spoprijema in oslepjujoče svetlobe, ki je veden bolj in bolj naraščala, se je Rogača napel, potrojil moč in poslavil Ceka na tla. In nagloma, ko v teste, je zabolil z nožem v napeti trebuh, ga izdril, pa ga zopet zabolil blizu popka in tako še nekaj kratov zapovratal. Potem ko si je otipal mrzli obraz, je kri na rokah obrisal obleko in zbežal.

Ognj na se je širil, naraščal — dače ga je bilo videti, na kilometre dače, toda nihče ni prikel na pomoč.

Mrs. TEŽAK PREMINULA

Chicago. — V petek 6. nov. je po dolgi bolezni preminula Mrs. Frances Težak. Bila je stara 73 let, doma in Biokrajine.

Tu zapušča soproga, ki ga pozna vsakdo, kdor je bil kdaj v Centru, in pozna ga tukajšnji člani SNPJ in SSZP. Dalje zapušča dva sina, hčer v Califor- niji in tukaj sestro.

Pogreb se je vrnil zadnji torek iz Žefranovega zavoda na pokopališče Resurrection.

Pokojnica je imela poleg velikih težkih dni, kot je bila usoda mater, ki so prišle sem pred desetletji. A dokler ji je zdravje dopuščalo, smo jo videli na mnogih naših zabavah veselo razpoloženo in v plesu. Časten je spomin. Prijatelji njene družine v SDC so ji poklonili lep venec v poslednjem pozdrav. Preostalom naše sočutje.

SEJA RELIFNE AKCIJE

Chicago. — Prihodnja seja lokalnega odbora št. 8, Slovenska sekcijs Jugoslovanskega pomožnega odbora se bo izvajala v pondeljek 15. novembra, ob osmih zvečer, v Tomažinovi dvorani, 1902 W. Cermak Rd., Chicago.

To pot se osebna vabilna ne bodo razpošljala, zatorej prosim, da vzamete to naznanilo na znanje in se gotovo udeležite seje, na kateri bodo podani računi zadnjega koncerta Tomaža Cukala. Razdeljena bo najnovješča številka lista "The Bulletin", zato ne pozabite na to sejo prihodnji pondeljek.

Južni Slovani!

Dolžnost naša je, da moramo in materialno podpiramo osvobodilno borbo naših narodov v stari domovini.

Združeni odbor južnoslovenskih Amerikancev pred Ameriko in pred celim svetom tolmači značaj, cilje in ideale osvobodilne borbe naših narodov.

Izvrši svojo dolžnost takoj, danes. Pošljite svoje prispevke Združenemu odboru južnoslovenskih Amerikancev.

Pokažite svojemu narodu, da vam ni težko žrtvovati nekaj dobarjev, dokler oni žrtvujejo svoja življenja.

Izpolnite in pošljite spodnji kupon:

THE UNITED COMMITTEE OF SOUTH-SLAVIC AMERICANS
1010 Park Avenue,
New York 28, N. Y.

Ime _____

Naslov _____

prilagam s za fond Združenega odbora kot "contributing member" istega.

Vse čeke in money-orderje izdajte na ime: United Committee of South-Slavic Americans.

PO PREMAGANJU sprijaznjeno z zmagovalci. Ameriški vojaki, ki stražijo italijanske ujetnike v Afriki, Jim čestokrat postrežejo s cigaretami in še prilagajo Jim jih. Sploh se italijanski vojakom v ameriškem ujetništvu, bodisi v Afriki, v Siciliji ali pa v Zed. državah, godi glade prehrane in druge oskrbe veliko boljše kot pa se jim je, dokler so bili že "svobodni" vojaki v dučevi: nemagljivi armadi.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

To pot začenjam to kolono spet z domačo naselbino. Ne sičer, da se imamo kaj posebno pobahati, pač pa ker je tako neneslo, da sem začel zbirati te drobce s Chicago. Torej: Jože Oblak je dobil en oglas za koledar. Pravi pa, da predno zaključimo s kampanjo zanje, da se še oglasi, ker noče, da bi ostalo samo pri enem. Frank Zaitz je dobil dve novi naročni. Valentín Mesetz je prispeval v tiskovni sklad.

Cleveland, O. Anton Jankovich je poslal dve novi naročni, 8 trgovskih in 16 pozdravnih oglasov v koledar in \$2 tiskovnemu skladu.

In Girarda, O., je poslal prispev Anton Krvina za klub št.

222 JSZ, 2 obnovljeni naročni in dva oglasa za koledar. John Kosin pa tri oglase za koledar in \$5 v tiskovni sklad.

In Girarda, O., je poslal prispev Anton Krvina za klub št.

222 JSZ, 2 obnovljeni naročni in dva oglasa za koledar. John Kosin pa tri oglase za koledar in \$5 v tiskovni sklad.

Tudi La Salle, Ill., ne bo brez oglasov v koledar. Ant. Udo- vič je poslal štiri, Leo Zevnik pa že prej štiri pozdravne.

Jože Čebular, Vandling, Pa., je poslal svoj oglas v koledar, kot običajno vsako leto, zraven pa še ponovil naročnino in prispeval dolar v tiskovnemu skladu.

Jože Mihelich iz East Helene, Mont., je poslal dve obnovljeni naročni, provizijo pa ukazal zabeležiti tiskovnemu skladu.

Fontana, Calif. Ta kolona bi ne bila popolna, ako ne bi bila tudi "zlatna" dežela zastopana v nji. Zato je poskrbel naš zastopnik John Pečnik. Poslal je spet dve novi naročni, provizijo pa dal v tiskovni sklad. Pravi, da je prejel naše vabilo za razpečavanje koledarja in obljubila, da si jim pisal glede Proletarca, in naročili so ga brez vsakega ugovora. Poslal je poleg te nove še dve obnovljeni naročni, provizijo pa odklonil.

Kemerer, Wyo. John H. Krzisnik je poslal dve obnovljeni naročni, provizijo pa pustil tiskovnemu skladu.

Giblje se celo v Kansasu, kjer so naši ljudje zelo prizadeti. Premogorovi so izčrpani, pa se morajo voziti daleč naokrog za zasluzkom. Tone Shular je poslal 4 nove naročnine in dve obnovljeni ter \$2.50 tiskovnemu skladu, en pozdravni oglas za koledar, ter naročil knjigo "My Native Land" in 75 izvodov koledarja.

V uradu se je nedavno oglasil Lukas Podbegar iz Witt, Ill. Rekel je, da je čital v listu, da je vsak star naročnik pridobil enega novega. No, on je svojega kar seboj prinesel, pa ne naročnika, ampak novce za naročnika, ne se hudomušno mužil Lukas. Obnovil je še svojo naročnino, čeprav je imel plačano še nad pol leta ter prispeval tudi dolar v tiskovni sklad.

Danes zaključujem z zbirko drobcev s Frankom Hlersičem iz Virdna, Ill. Obnovil je naročni ter prispeval dva dolarja v tiskovni sklad.

Prej nego se poslovim, naj še omenim, da bo knjiga za društvo in ostale organizacije Prosvetne matice z namenom, da se pošilja list na ogled ljudem, ki bi ga posreže ne morda naročili. Poslal Jacob Ambrožič.

Girard, O. John Kosin \$5.00.

Moon Run, Pa. Društvo 138 S. N. P. J. (Strabane) \$5; po \$1: John Terčelj, John Sir, Jacob Ambrožič, John Zigman, Louis Lesjak, Marko Tekavec, Anton Petrovič, Louis Bartol, Anton Zornik, James Maglich, Anton Cipčič, Joe Kaus, Frank Augustin, John Kosmač in Martin Gorenc, skupaj \$20. (Ta vsota je bila zbrana na konferenci klubov JSZ in društva Prosvetne matice z namenom, da se pošilja list na ogled ljudem, ki bi ga posreže ne morda naročili. Poslal Jacob Ambrožič.)

Virden, Ill. Frank Hlersič \$2.00.

Springfield, Ill. Po \$2: John in Julia Filipich in Julia Krmelj; po \$1: Louis Aidič in John Ocepek; po \$0.50: Joe Ovca, John Zaverl in Fr. Volk; po 25c: Antonija Church, Andy Komatz, Frank Pisich, Frank Golob, John Lazar, John Močnik, Blaž Strukelj, Frank Podlesnik in Stanley Goršek; Mike Darovec 20c; Frank Kirar 15c, skupaj \$11.20. (Poslala Julia Krmelj.)

Lorain, O. Louis Mahnich \$1.00.

East Helena, Mont. Joseph Mihe-lich 75c.

Gardena, Calif. John Paulic 50c.

Fairport Harbor, O. Lovrenc Bajc 61c.

Indianapolis, Ind. Mary Stroy \$1.50.

Akron, O. Joseph Jereb \$1.00.

Kemmerer, Wyo. John H. Krzis- nik 75c.

Fontana, Calif. John Pečnik 75c.

Skupaj

★ KRITIČNA MNENJA, POREČILA IN RAZPRAVE ★

KOMENTARJI

Jos. Broz (Tito) bo spor z Mihajlovičem najboljše rešil, ako ga onemogoči. To se pravi, zavznikom bo pomagal iz težave, če jim lahko nekega dne sporoči, da je Mihajlovič doigral svojo vlogo. Če že mora biti med njima civilna vojna, bi bil to najboljši izhod. Drugače pa bodo težave, ker ima klika, katera uporablja Mihajloviča, v Londonu in v Washingtonu še vedno precej zaslombe.

Frank J. Lausche je zmagal v volitvi za župana dne 2. novembra z veliko večino. Odziv volilcev je bil sicer slab, ali je v naprej jasno, da bo Lausche še župan klevetalskega mesta. Kakega posebnega kampanjskega vprašanja ni bilo. Zato se ameriška politična javnost v splošnem ni dosti menila za ta boj, kot se je na primer za slične volitve, ki so se vršile istega dne v New Yorku, Detroitu, New Jerseyju, Kentuckyju itd. Lauschovi prijatelji pravijo, da mora biti on v prihodnjih volitvah bodisi demokratični kandidat za governerja, ali pa za zveznega senatorja. To, da ima višje politične cilje, je znano. A znano je tudi, da se razume v politiki. Cleveland je eno in Ohio drugo. To so demokrati videli istega dne posebno v državi New York. Mesto je bilo z njimi, ostala država proti. Če se Lausche uveljavlja izven svojega mesta, bo bržkone res kandidat za višje mesto. Ampak uveljavljanje je v politiki zelo težka stvar.

Enakopravnost se potožuje nad težavami, ki jih ima v borbi za obstanek. Poudarja, da ji bodo morali naročniki podpirati še kako drugače kot le z naročinom, ki ne krije izdatkov, in pa z zastonjskimi oznanili in brezplačnim oglašanjem. Potrebuje plačanih oglasov in morda tudi direktnih podpor, če se jo hoče obavarovati predčasnega konca, pravi uvodnik v izdaji z dne 3. novembra. Slično je pred tedni pojamral urednik Glasa naroda. Hude. Kar pomeni, da vzle vseplšni vojni "prosperiteti" nastajajo za slowenske samostojne časopise čezdaj težji časi. Prejšnji urednik Enakopravnosti torej ni napačno ravnal, ko si je pomagal na sigurnejše mesto.

V Ekvadorju ustanavlja nekaj podjetnih, ali pa naivnih rojakov, ali pa kak spretan agent v njihovem imenu, "Novo Slovensko". Zemlja, določena za naše rojake, obsega po zatrdilu članka v "Slowenskem listu" takoj površine kakor starokrajška Slovenija. V istem opisu je tudi slika prve vasi — je vse lepša, kakršne vidite na primer na Gorenjskem, ampak le na

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI
USTANAVLJAJTE NOVA DRUSTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUSTO

NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Z RUSKE FRONTE.—Sovjetska armada na žalost nacijev nikakor nočne odnehati v prodiranju. Na raznih krajih je že precej daleč na levem bregu Dnjeprja in ne le da prizadeva Nemcem velike izgube, temveč jim je tudi prekrizala račun, da bo čez zimo ostal Dnjeper za rusko armado nedprednra črta. Na sliki je sovjetska četa s strojnici v napadu, da izčene sovražnika z njegovih pozicij.

bro organizirano gibanje, dočim je posledica Hrvatskega narodnega kongresa v prvi vrsti knjiga, in pa to, da Hrvatje v odboru združenih južnih Slovanov veliko pomagajo. Pa tudi v njejemu proporčno ne več kot Slovenci. Hvala Pleshetu za poslano knjigo.

Anton Shular se je v tej številki izdal, da posluša med drugim v radiu tudi take "razbrzdane" pesmi, kot je "pistol packin' mama" ali kako se ji že pravi. Sicer pa si ne more pomagati pred njo niti na preriji, ker pač zveni človeku z vseh strani v uho. Tudi v spodnjem družabnem klubu pogosto odmeva.

Moskovska, izjava treh velenih pravil, da je treba napraviti Italijansko vlado "za bolj demokratično". Ali naj bi to pomnilo, da je Emanuelova-Badoljiveva vlada demokratična, to je prijetno le v duhu skupnosti, ne v sovraštvu.

Michael Pleshe v Pittsburghu se je pred tedni pritožil, da mu pisec te kolone že dolgo dolguje odgovor na pismo. Je res? A ni, pa ni bilo mogoče! Pisma so zadnja, ki pridejo na vrsto. Kolone v listu, ki ti zijo prazne teden za tedenom, so prve, ki jih je treba napolniti. Mike je postal ob enem s "pritožbo" knjige Hrvatskega narodnega kongresa. Vsebuje opis zborovanja, članke, slike in podatke. Dobro ilustrirana in lepo urejena. V tem oziru se je Hrvatski narodni kongres v primeri s slowenskim jaka postavil. Mi nimamo s kongresa ničesar "pokazati". Hrvati imajo knjigo. A z druge strani bi rekeli, da je Slovenski narodni kongres zasnoval prav do-

imperialističnimi Italijani staro pravilo: "Bodimo v vsakem slučaju s tistimi, ki zmagujejo!"

Tako so bili Badogliji in Emanueli ter drugi fašisti njune sorte s kardinali vred s Hitlerjem, dokler so verjeli, da bo on zmagal. Sedaj pa so naši "sobojevniki" iz spoznanja, da je zmagana naši strani. Morda je konferenca v Moskvi kaj določnega sklenila, da se skok italijanskega dvora v "demokracijo" ne razvije v italijansko zmago, Jugoslaviju, Grki, Albanci in Francozi pa naj ji plačati zavrnost. Škoda, ker Petrova vlada v Kairu nima nič časa, da se bi brigala za take stvari, temveč jo le skribi, če morda "Tito" ne dobi zavezniške podpore, pa bi vsled tega zanjo ne bilo povrnitive k horitu.

Naš državni department se je zelo vzrujaval, ker je španska vlada pozdravila "predsednika republike Filipinske otočja" Jose P. Laurela. Laurel je namreč proglašil neodvisnost Filipinov, ki so jo dobili iz rok japonskega cesarja, češ, da jih je on osvobodil izpod ameriškega imperializma. Koliko je taka svoboda Filipinov vredna, ni treba šeleti. To vedo tudi v Madridu. A vendar, ko je novi predsednik filipinske "republike" Laurel brzojavil španskemu fašistu Francu, kako srčno ga veseli, da bo ta špansko govorči del sveta spet lahko sodeloval prisrno s Spanijo, se je dogodilo, česar naš state department ni pričakoval. Francov minister vnašnjih zadev grof Francisco Gomez de Jordana je "predsedniku" Filipinske "republike" Laurelu čestital na "pridobitah" in se mu zahvalil za simpatične besede o Spaniji. Naša vlada smatra, da je to toliko kot da je Spanija priznala režim, ki ga je Filipincem postavila Japonska. Pa je nastal vik in krik, Madrid je spoznal, da ga je "polomil" in se opravičil. Kajti Filipini mu ne morejo nuditi drugačega kot voščila, od nas pa dobiva Španija ladje žita, olja in drugih potrebščin. In pa obiske nadškofov, kakor je vladika Spellman. Koliko boljše bi bilo, če bi angleška in ameriška vlada podprle republikansko Španijo. Tako pa imata kar sta si skuhal.

Med govorniškim sporedom bodo tudi pevske točke, da bo program bolj pester.

Sloveni v Slovene! — Ne pozabite tega shoda. Imena govornikov vam garantirajo, da boste imeli priliko, da čujete živo besedo is ust teh mož, ki so danes voditelji skupne obrambne akcije za naše ljudi v domovini.

Gotov sem, da vam bodo ti možje pojasnili resnično stanje našega naroda v domovini ter vam obenem tudi obrazložili vse delo, katero je bilo storjeno tu v Ameriki v pomoč trpečih in borečih ljudi v domovini.

Nam Slovencem, ki smo postali ameriški državljanji ter uživali svobodo in demokracijo v prosti ameriški republikni, menda ni vseeno, kakšno vladno formo bo dobila naša rodna zemlja po končani vojni. Ce slovenska narodna vojska v domovini trpi in preliva kri za srečnejše in sončne dni zazeljene svobode, potem je naša državljanška dolžnost, da jim pomagamo moralno in gmotno.

Cetudi nas je malo, a držimo skupaj kot eden. Ako se vam bo zdelo, ali pa bo zares, da boste čuli več ženskih točk kakor moških in mešanih — boste že vedeli, zakaj.

Muzikalni prizor "Piknik v gozdu" bo razveselil vsakega. Torej obiščite nas! To nam bo dalo korajo, da bomo nadaljevali tudi skozi "duration". In verjmite, da to ni nič kaj lahka naloga. Pravzaprav je izredno

NEMČIJA ŽE LAJKO JASNO SPOZNALA, DA NE UIDE PORAZU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nih dežel. To sta temeljni določbi.

O Italiji pravi dogovor, da mora njena vlada postati "bolj demokratična". Menijo, da je to predlagal Molotov, kajti Badogliev režim je nadaljevanje tistega, ki je prisegal na takozvano protikomunistično zvezo in deloval proti Sovjetski uniji dočim je pristaš demokracije v Italiji mučil, pobijal in jih tiral v koncentracijske tabore.

Francozi nezadovoljni

Izmed onih, ki so se zoper nekatere točke v sporazumu kritično izrazili, je odbor francoske osvobodilne akcije v Alžiru. On smatra, da angleška in ameriška vlada, in sedaj tudi sovjetska, v posvetovanjih o bodočnosti Italije in Nemčije Francijo započavljata, dasi je baš Francija glede nju najbolj interesirana, ker je njuna sosedesa. Odbor v Alžiru je sicer dobil mesto v zvezniški komisiji za Sredozemlje, a rad bi, da se ga kliče na vse konference, na katerih se sklepa o povojni ureditvi Evrope.

S sporazumom pa so zelo zadovoljni Cehi. Dokler ga ni bilo, so v Londonu in v Washingtonu Benešu odsvetovali potovati v Moskvo, s katero je imel dogovor, da pride tja podpisati dvajsetletno zvezo Čehoslovaške z USSR. Sestanek vnašnjih ministrov je to ovoiro odstranil. Čehoslovaška zamejna vlada se je vsled slabih skušenj, ki jih je imela s Francijo v Angliji, odločila v bodoče osloniti svojo deželo k Sovjetski uniji v varstvu, čemur pa je nasprotovala poljska zamejna vlada. Beneš in Molotov sta vsled tega pogodbo tako spremeni, da se lahko pridružijo tej zvezi na enaki podlagi tudi druge sosedne dežele — torej Poljska!

Kaj bo z Jugoslavijo?

Kakšen je sporazum glede bodočnosti Jugoslavije, javnosti še ni bilo sporočeno. Komentarci Drew Pearson je v radiu prošlo nedeljo prekoval, da dobri Trst po vojni Avstrija, kateri so na konferenci v Moskvi obljubili neodvisnost. On se rad predstavlja, da ima upogled v skrivnosti mnogih vlad, največ seveda v Washingtonu. Ako je njeovo "prerokovanje" pravilno, potem bi morali v svojem sporazumu tudi Slovenijo določiti Avstriji, kajti pot v Trst gre preko nje. In morda Hrvatsko, če so sklenili, da zaradi boja med Hrvati in Srbi na obnovitev predvojne Jugoslavije ni eni članovi izpolniti. Sedaj pa se zahteva bogato plačilo.

Nezveznici in zavezniki

Cim so nezveznne dežele spoznale, da se jim Hitler ni več batil, se druga za drugo oglašajo k zavezniki strani. Med njimi tudi take, ki so sedele na plotu, ali pa Hitlerju odkrito pomagale. Med njimi na pr. Turčija, ki je zaveznica Anglije, a ji obvezni član hotel izpolniti. Sedaj pa se zahteva bogato plačilo.

NAROCITE KNJIGO

"MY NATIVE LAND"

ki jo je pisal

Louis Adamic

IZ PROLETARČEVE KNJIGARNE

STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamicove knjige.

Pišite po cenik

Naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Iz SANsovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Resolucija Slov. združenih društev in Sansovih podružnic v New Yorku

Prejeli smo sledečo resolucijo:

Slovenci, zbrani na shodu, ki so ga sklicalna Slovenska združenja društva v New Yorku spoznamo s predstavniki tukajšnjih Sansovih podružnic na dan 31. oktobra, 1943, v brooklyn Slovenski dom, se soglasno strinjajo s tem, da se pošlje našemu Slov. ameriškemu narodnemu svetu, ki ima svoj gl. urad na 3935 W. 26th St., Chicago 23, Ill., resolucijo, s katero izjavljajo tole:

Ker se dogodki sedanja vojne za osvobojenje narodov na strani naših zaveznikov in za zasluženje celega sveta na strani naših sovražnikov razpletajo sedaj Združenim narodom v prilog, a osiščim silam pa v neizbežno pogubo, menimo mi ameriški Slovenci kot državljanji Zed. držav in kakor bratje pa sestre Slovencev in Slovenc v stari domovini, ki tudi spada v družino Združenih narodov, da je zdaj napočil čas, ko je treba stati na strazi in gledati na to, da dobi naš narod z zmago zaveznikov popolno osvoboditev in pravične meje, ki mu gredo s stališča narodnih pravic, kar je to poudarjano v Atlantskem pismu; ker smo si Slovenci v Ameriki ustanovili Slovenski ameriški narodni svet z narocirom, naj vodi za nas politično delovanje, ki je potrebno v ta namen, in govoriti v imenu naših zasluženih bratov in sester v Sloveniji, izražamo željo, naj SANS neoziraje se na notranja ali zunanjana nasprotna odločeno, neustrašeno in taktno zastavi ob vsaki priliki našo skupno besedo krvavečemu v borbenemu zavezničku — slovenskemu narodu v domovini — v korist in tako prepreči črne nakane njegovih sovražnikov; in ker smo s Sansom vred prepricani, da ne more Slovenia obstajati sama zase kot država, nego mora biti kot svobodna enota povezana s svojimi brati južnimi Slovenci, odobravamo to, da je Slovenski ameriški narodni svet pomagal ustanoviti dne 7. avgusta letos v Clevelandu Združeni odbor južnoslovenskih Amerikanec, ki stremi v svojih prizadevanjih za povojno združitvo vseh južnih Slovanov v eno demokratično državo ali federacijo, nudeč vsem uključenim narodom popolno narodno avtonomijo ali narodne pravice, kar edino bo zagotovilo balkanskim narodom pravičen red in mir. Za kakovšnega se Združeni narodi borijo.

Na podlagi tega pametnega Sansovega ravnanja odobravamo tudi zaključek njegovega izvrševalnega odbora, po katerem je bila Združenemu odboru načdana finančna podpora, in zelo, naj Sans tudi v bodoče podpira ta odbor dearno in moralno, ker je to vsem — Slovencem, Hrvatom, Srbov, Macedoncem, Bolgarom in Črnogorcem v korist; obenem pa naj Sans skrb za to, da bo ta odbor natančno poučen o posebnih

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE
CHICAGO 23, IL/INOIS

ANGLO-AMERIŠKI ODNOŠAJI

Napisal HAROLD LASKI

Sloviti angleški ekonom in delevski politični člankar je vznešenje radi prerekanja, povzročenega po 5 ameriških senatorjih, in poziva k tem večjemu medsebojnemu razumevanju in Ameriko in Veliko Britanijo — ne nacionaliziramo svojih rudnikov.

LONDON.—Le malo, in nekoliko nerazločen je bil odmey, ki nas je dosegel tukaj pretelki mesec, o napadu anglofobije, ki je očvidno zrasla iz korenin, katere so brez dvoma le polzavedeni vsadili ameriški senatorji, ona petorica, ki se je nedavno povrnila v Washington. Prepričan sem, da je bilo zelo modro od Churchilla, da je odklonil razpravljanje o kritikah, ki niti niso bile javne, niti v odgovor določenim vprašanjem v angleškem parlamentu. Tudi moj namen ni, da bi nanje odgovarjal, toda zadeva ima eno posebno stran, o kateri se mi vidi potrebitno govoriti.

V istem času so prispevale sledete podružnice: št. 8, West Newton, Pa., \$13.40; št. 15, Springfield, Ill., \$7.07; št. 22, Midway, Pa., \$12; št. 24, Linden, Ill., \$5.31; št. 25, Chicago, Ill., \$4.60; št. 33, Bridgeport, O., \$5; št. 38, Acmetonia, Pa., \$25; št. 56, milwauško okrožje, Wis., \$600; št. 96, Auburn, Ill., \$5.

Na shodu, ki se je dne 31. oktobra vršil znotraj v veselico v Slovenskem domu v Brooklynu, N. Y., pod pokroviteljstvom Združenih slovenskih društva v New Yorku in tamošnjih naših podružnic, je dobitilo \$70 čistega prebitka. Ta denar nam je poslala tajnika Anna P. Krasna.

Postojanka št. 39 JPO-SS, Coverdale, Pa., je darovala tej organizaciji \$50.

Prijatelja te organizacije John Stampfel in Anton Kužner iz Murrayja v Utahu sta nabrala \$8 za Sans. K temu daru so prispevali sledeti: Po \$2: John Stampfel, Steve Kosovich, Joe Devich; po \$1: Anton Kužner; po 50c: Frank Miklovich, Frank Gausch.

Tajnica podružnice št. 46, Brooklyn, N. Y., Miss Jennie H. Padar je nam poslala \$8, ki so jih nabrali, ko so obhajali 55. rojstni dan našega pridnega in vnetega delavca Ludvika Mutza. Tajnica nam je poslala obenem tudi zelo prisrčno in vzpodobno pismo, ki se pričenja seveda v angleščini približno tako: "Trpeči ljudje sveta niso pozabljeni, čeprav nekateri misijo, da so. To se je prav lepo pokazalo pred kratkim, ko se je obhajal petinpetdeseti rojstni dan g. Ludvika Mutza."

Podatki o nakupu vojnih vladnih obveznic

V času od 28. oktobra do 3. novembra sta nam poslali poročilo o nakupu vojnih vladnih obveznic med kampanjo za tretje vojno posojilo samo sledeti podružnici:

Št. 56, milwauško okrožje v Wisconsinu je naznanih \$180,000 in št. 79, Girard, O., pa \$10,000.

Sovražni tuji

Justični tajnik Biddle poroča, da je 7,884 sovražnih tujev (Japonev, Nemcev in Italijanov) interniranih, ali pa pod nadzorstvom (paroled). Japonci, ki niso bili obdelani sovražnosti, a so bili preseljeni v posebne tabore, tu niso vključeni.

ANGLO-AMERIŠKI ODNOŠAJI

no iste vrste argument, kot vpravljajo vojakov, ki so zahtevali, da jim povem, ali je res, da je pogoj za lend-lease dobave, da mi Angleži — ne nacionaliziramo svojih rudnikov.

Potrebitno je, da se bolj spoznamo drug druga in prenehamo iskati žaljenj, resničnih ali izmišljenih, katera bi se dalo izkoristiti. Lahko to vsekakor ne bo šlo. Amerikancem preveč ugaša ona tradicija, ki slika angleškega diplomata kot pretemenega slepačja, ki se le brigata kakele splošne preproste ljudi. Dobro bi bilo, to stvar preiskati. Nikakor mi ni jasno, kdo je na prvem mestu. Priznam sicer, da so bili nekateri toda evropski diplomat preprosti, da se jih prevari. Takrat, ko se je on nahajal v Downing Streetu, Roosevelt sigurno ni bil oni, ki je bil preseparjen. Angleži se tako ravno zdaj spominjajo s posebno skelečimi občutki.

NEKAJ DROBIŽA

Chicago, Ill.—Slava vam, partizani v Sloveniji! Pričeli ste revolucionarno borbo s praznimi rokami za svobodo naroda proti najbolj zverskemu sistemu — nacifašizmu. Hujših kot je on zgodovina ne pomni.

Upriš ste se armadi, ki poseguje vse dobesedno v Slovenski fronti in v imenu Osvobodilne fronte in Boris Kriger, politični komesar v imenu glavnega urada Ljudske osvobodilne vojske in partizanskih skupin v Sloveniji.

Kongres je osvojil apel na slovensko ljudstvo in sledete rezolucijo:

"Kongres izjavlja vsemu svetu, da samo Ljudska osvobodilna vojska v Jugoslaviji pod vodstvom vrhovnega komandanta Tito je narodna vojska v Jugoslaviji. Kongres obsoja izdajalsko delovanje Draže Mihajlovića in vseh, ki ga velenje podpirajo in pozivlja vse oficirje in podoficirje bivše jugoslovanske vojske, ki se niso pristopili v vrste Ljudskega osvobodilnega odbora, da čimprej pristopijo pod slavno za-

rodom dobili poleg upornikov tudi judeži in petolizniki, in pa ljudje brez prepričanja, ki se prodajajo za skledo leče.

To vidimo sedaj tudi v Italiji in še marsikje drugod po svetu.

Kdo so v partizanski armadi? Porocila pravijo, da vse, ki imajo pogum boriti se za svoboščino naroda: liberalci, klerikalci, socialisti in komunisti. Sploh se jim ne gre za te označbe, ker sedaj so eno in boje se vsi skupno za isti cilj. Med njimi je zmagal razum.

"Da, ampak mar ne vidite, da so partizani naklonjeni Rusiji in ona njim?"

Cemu ne bi bili? Kam drugam pa naj se opro, če ne na Rusijo? Mar na zamejno vladu v Kairu, ki hoče prinesi s sabo staro reakcijo v Jugoslavijo?

All naj jih bo v bodoči mlađi Peter, ki je komodno počival med demokrati v Londonu, nekaj časa v Washingtonu in sedaj v Kairu? Kaj on sploh ve o demokraciji in o potrebah naroda! Ljudje se poživljujo na tako "demokracijo"! O Rusiji pa verujejo, da so ji glavni smoter ljudske koristi in pa da se razvija v demokratično deželo v najširšem pomenu besede.

Cital sem tudi par polemičnih člankov patra Ambrožiča proti partizanom in njegove napade na Louisa Adamica. Priznam, da je katoliška cerkev imela pod bivšo jugoslovanskim diktatorjem vladu popolno svobodo in da je imela v Sloveniji vso oblast v svojih rokah. Duhovščina je torek res imela svobodo, privilegije in avtoritet, ne pa delavci in kmetje! Patru Ambrožiču ne zamerim, če se poteguje za koristi svojega reda, kajti njemu je za privilegije hierarhije "and to hell with the rest!"

A ljudstvo ni za tako svobodo in zato so patru Ambrožiču partizani tolpa zločincev in komunističnih krvnikov. Seveda, klerikalci Ambrožičeva kova bi radi, da bi Mihajlović triumfiral in zavladal s Petrom nad deželo. To bi pomenilo Kongres je osvojil apel na slovensko ljudstvo in sledete rezolucijo:

"Kongres izjavlja vsemu svetu, da samo Ljudska osvobodilna vojska v Jugoslaviji pod vodstvom vrhovnega komandanta Tito je narodna vojska v Jugoslaviji. Kongres obsoja izdajalsko delovanje Draže Mihajlovića in vseh, ki ga velenje podpirajo in pozivlja vse oficirje in podoficirje bivše jugoslovanske vojske, ki se niso pristopili v vrste Ljudskega osvobodilnega odbora, da čimprej pristopijo pod slavno za-

povratek v stare krivične razmere. Omenjeni duhovnik ni edini ameriški Slovenec, ki želi, da se Slovenijo vrne kraljevskemu. A narod pa hoče svobodo — torej tako demokracijo, ki ne bo samo na papirju. In zahteva tak gospodarski red, v katerem bo mogoče človeško živeti.

John Chamazar.

SLOVENSKI OFICIRJI BIVSE JUGOSLOVANSKE VOJSKE OBDRŽALI KONGRES, OBSODILI MIHAJLOVIĆA

Bern, Švica. (INC) — Dne 27. septembra se je vršil kongres slovenskih oficirjev bivše jugoslovanske vojske in organizacije "Dobrovoljci prve svetovne vojne"; general artillerije, Peter Kiler; Vladko Naglič, kapetan vojne ladje; od pesadijske kapetan Zdravko Prebelić; podporočnik Rajko Panasković in podporočnik Franc Tavčer.

TITO

Njegova slika v šestih barvah Portret slavnega vodja Narodne osvobodilne vojske Jugoslavije se še daj sedaj nabavi pri Združenemu odboru južnoslovenskih Amerikanec, 1010 Park Ave., New York 28, N. Y., po sledenih cenah:

1 iztis	\$ 1.00
6 iztisov	5.00
25 iztisov	20.00
50 iztisov	32.00
100 iztisov	60.00

Sliko je izdelal Hugo Gellert, eden izmed najslavnih ameriških umetnikov, v šestih izrazitih barvah. Po meri in drugače je prikazana za okvirjenje, a po znacaju osvobodilne borbe naših narodov, katero Tito vodi, bi bilo treba, da bo okras vsakega doma ljudi, ki cenejo značaj in cilje osvobodilne borbe južnoslovenskih narodov.

Naročajte po več iztisov dokler zaloga traja, a z naročilom pošljite vso zgoraj navedeno.

Vse čeke in money-orderje izdačajte na ime: United Committee of South-Slavic Americans.

Vinko Ujčič, fin. tajnik.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERSKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanja, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Združenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavno ezdništvo držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški edinjenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštnino vred.

Naročila sprejemajo:

Knjigarna Proletarca
CHICAGO 23, ILL.
CHICAGO, ILL.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljate nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

Društvo št. 15 ABZ, Pueblo, Colo.
Društvo št. 10 ZSZ, Pueblo, Colo.
Kans. federacija SNPJ, Pittsburgh, Kans.
Pevsko društvo "Slovenec", Pueblo, Colo.
Nabral J. Hafner, New Smyrna Beach, Fla.

Posamezniki
Cokova brošura

Skupni dohodki 1,355.93
\$17,802.24

Izdatri v oktobru:

Stanarina za urad \$ 50.00
Poštne znamke 6.00
Poštinske 50
Telegrami 4.03
Telefon 4.40
Uradnikova plača 153.45

20% vojni davek 40.80

Davek soc. zaščite za tri mesece 9.10

Pisarniške potrebščine 3.72

</div

Badoglio Trying to Save His Type of Italy

Marshal Badoglio gave an interview to the American press which will make an interesting document for historians although we suspect some of his "facts" will not survive scholarly scrutiny. His line was to place the sole blame both for Italy's entry into the war and for its disastrous conduct on Mussolini. He admitted no responsibility for himself or for the army, not even in the matter of Il Duce's overthrow. That, the Marshal insisted, was entirely the work of the fascist hierarchy and he himself only came into the picture when the king sent him after Mussolini's resignation. It would seem, however, that he dates his condemnation of the fallen leader from 1940, for when Herbert L. Matthews of the New York Times reminded him of a former meeting in Ethiopia, Badoglio replied: "Those were better times for Italy." We find this unguarded remark revealing for it suggests that what turned the Marshal against Mussolini was not the latter's long record of repression at home and aggression abroad but his failure to pick the right horse in the current struggle. Consequently, we remain unimpressed by Badoglio's promise, repeated and elaborated in this interview, to resign office immediately hostilities cease.

Event, however, are pressing Badoglio and his royal master hard, and within the next few weeks they may, one or both, have faded out of the Italian picture. The present regime lacks both energy and authority, and it is daily becoming clearer that it cannot rally the people against Germany, cannot recreate the army, cannot restore economic life. Badoglio has now approached Count Sforza and other political leaders with a view to forming a coalition government. But before such a solution becomes possible the problem of the monarchy must be settled. Count Sforza and other prominent democrats are willing to compromise this question by retaining the crown as a symbol provided that Emanuel and his heir, Prince Umberto, abdicate and allow the throne to go to the latter's six-year-old son. One constitutional snag is that a statute of 1938 requires that such a case the next of kin in the royal house shall be named regent. The democratic leaders feel that both Umberto and the King are so tarred with the Fascist brush that they must be completely dissociated from the government before there can be a hope of regeneration. There appears to be no remedy for the situation except the moral equivalent of that revolution which would certainly have taken place but for the Allied occupation of the country.

—The Nation .

EITHER... Or

American labor has been tossed and gored long enough on the horns of the wage-price dilemma.

It patriotically accepted wage stabilization, with the understanding that prices would also be stabilized.

Since then, under the Little Steel formula, wages have been frozen so hard you can skate on them. But living costs have risen far beyond the wage freeze level.

So, for many long months, labor has been demanding that living costs be rolled back. This has not been done to any substantial extent, however, and Congress is once more threatening to make a roll-back impossible by forbidding subsidies.

If our war workers are to maintain their health, morale and productive efficiency for winning the war, there is no escaping the two alternatives which labor has posed: Either living costs must be rolled back to September 15, 1942, wage freeze level, or wages must be adjusted upward to the level of increased living costs.

Since living costs have not been rolled back, labor has no alternative now to demand modification of the Little Steel formula to permit adjustment of wages to living costs—and still further wage increases will be necessary if Congress forbids subsidies.

Labor has long made a rollback its first demand. But Congress can't have both inflationary price increases and fixed wages. It's either... or.—The CIO News.

STARVATION IN INDIA

Walter L. Briggs, Correspondent of the United Press, reports from Calcutta, in a dispatch of Nov. 4, to his newspaper the following (reprinted from The Chicago Sun):

Calcutta, Nov. 4.—I rode through streets today on the disposal truck. The truck disposes of human beings—what is left of them after starvation has quenched the last stubborn spark in their wretched bodies.

Yesterday they were people with life, thoughts and appetites. Today they are unknown bodies to be picked up from the gutters. Tomorrow the statistics of these deaths will be placed in a report at a police station. They will be added to other reports and be told to Parliament at London by the Secretary for India.

Dead in Bazaar Section

As the Indian driver and I climbed onto the truck in front of Calcutta's police headquarters, the sergeant handed the driver a sheet of paper that said:

"Name—unknown; sex—male; age—about 55; Indian bazaar section."

We clattered into the section. The wailing of children added to the din of the marketplace. Little semi-naked wretches, with potbellies, the final stage of starvation, plucked at their mothers' garments as the mothers clawed through wormy, over-ripe oranges that vendors had discarded in the gutter.

Sometimes a more fortunate purchaser would discard a peeling and the mothers would scramble for it, screaming curses at one another. The children would totter after them on spindly legs or just sit howling on the curb.

Tomorrow's Dead

Along our route I saw many Indians curled in their rags on the sidewalk, with rags or papers drawn across their faces. They

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

If The War Had Not Come

The best proof of the failure of the private-profit system to function normally is the fact that the present war can be fought.

Consider the alternative. Suppose that war and its wastes had not come to this nation and to the world. Suppose, too, that the American people remained content to function under the economic system that is based upon the production of goods for sale and profit.

What would have happened to America?

The answer is what had been happening ever since the collapse of capitalist enterprise back in 1929.

It would either be that—

Millions of people would still be out of employment...

Or that—

The government would have to take over, as the government had been taking over by means of WPA and other agencies.

Without the waste of war, capitalism would not be able to function.

That's the shame of the system; it has come to the point where it can be kept functioning only by waste. Human beings are in demand now only because of the super-waste of war.

Machines have long since taken the place of human labor. Man-hour production, augmented by mechanical slaves, has become so great that it is impossible for the system to supply the two big reasons for the profit system's existence. Those two reasons are—

To supply the needs of the people.

To find profitable markets for the surpluses which workers produce but which a few owners take.

So long as workers can be persuaded to live on doles, they can be dealt with. But where are the owners of industry going to find markets for the goods that machines can make when the war ends? What "free" market can be found for the billions that are being blown to scrap in this war?

It can't be done. Capitalism just can't go along as a "free" institution. The war proves that.

Nor can the profit-takers ignore millions of unwanted people.

After this war is over the population of capitalist nations will have to make a choice. When the waste and destruction ends the people must decide—

Will they scrap the private-profit system of class injustice and class struggle?

Or will they sacrifice their freedom to become the regimented serfs of a super-class?

That's one of the lessons the war and its destruction should teach. And we'd better learn it now.—Reading Labor Advocate.

SLOGANS

1. Current trends indicate that Christmas mailing will be the heaviest in the history of the Postal Service. Assist your Postal Service by mailing your card and gifts during November or not later than December 10th.

2. The demands on your Post Office are greater today than ever before. Thousands of postal employees are in the military or naval forces, and more will be called, causing an acute shortage of experienced personnel. Do your part to help your Postal Service by mailing your cards and parcels twenty or twenty-five days before Christmas.

3. Postal train service is being curtailed as our railroads are already overburdened with the transportation of materials essential to the War Effort. Mail your cards and parcels by December 10th and be sure of delivery before Christmas day.

4. Some Soldier, Sailor, or Marine in a camp or station in the United States is anxiously awaiting your Christmas remembrance. DO NOT risk a disappointment. MAIL EARLY—Before December 10th and endorse your parcel "Do Not Open Until Christmas."

5. Insure all parcels of more than ordinary value. Send jewelry and other valuable articles by First-Class Registered Mail.

6. Remember, a Post Office Money Order is a convenient and socially correct way to say Merry Christmas.

7. Late shipments should be sent Special Delivery, and last minute cards may be sent by Air Mail or Air Mail-Special Delivery.

8. Expedite delivery of your mail—inform all of your correspondents to include your post office delivery unit number when addressing mail to you.

9. All parcels should be very carefully packed. Use substantial corrugated or solid fiber board containers, heavy wrapping paper, and tie securely with strong twine. DO NOT USE tissue paper or glazed paper as an outside wrapper. Fragile articles or liquids must be well cushioned with cotton, felt, or cellulose packing and appropriately endorsed to indicate the nature of the contents.

10. The address and return card on all cards, letters or parcels should be legible and complete, including name, street and number, town and State. Do not abbreviate. Use pen and ink or typewriter. Postage must be fully prepaid.

11. Help your Post Office by having the names of all persons receiving mail at your address shown on your mail box.

12. REMEMBER—The postage on all sealed letters or cards is 3 cents for out-of-town delivery. The 2 cent rate is applicable only for local delivery.

13. Shop Early—Wrap Securely—Address Plainly—Mail Early.

14. Vacant Stares

They stare vacantly and whisper a bit as coolies jump down from our truck and distastefully shove the unknown onto a stretcher and ram it into the rear enclosure. The driver turns with a wry expression and slams down the window connecting the driver's compartment with the truck body.

15. There are no shade trees and hammocks scattered along the road to success.

Looking Ahead

By LEN DE CAUX

The CIO is a living, growing movement, sensitive to the needs and aspirations of American working people in the quick-changing conditions of a world in crisis.

It grew out of a revolt against narrow craft union policies, complacent bureaucracy and hide-bound practices that prevented the older labor movement from adapting itself to new conditions.

So each convention sees the CIO breaking new ground and giving militant, progressive leadership in keeping with the times.

The Philadelphia convention is CIO's second wartime convention. The Detroit convention, two years ago, prepared the way for the movement's transition to a wartime basis. The Boston convention, last year, registered CIO's conversion to an all-out win-the-war movement, working for the country's total mobilization for victory.

President Murray's report to this year's convention reflects the CIO's growth and development under wartime conditions, and the emergency of new policies that follow logically from its victory effort.

*

The CIO holds the destruction of fascism its greatest single task," Murray says.

From this follows CIO's insistence on total war mobilization, strengthening of the home front, national unity behind the Commander-in-Chief, and coalition warfare of the United Nations leading up to the full-scale invasion of Europe and the knock-out blow against Hitler.

As part of this main task, labor must join in united political action with all progressive and win-the-war elements, to squelch defeatists and pro-fascists; and post-war planning must be begun now to insure the people's welfare and democracy, so there may be no soil for fascism to sprout in hereafter.

*

Murray's report is a splendid record of growth and progress in a year of supreme dedication to winning the war.

Some 1,150,000 CIO members are now serving in the armed forces; and millions more who are soldiers of production in all the basic war industries have broken world records of production and made outstanding contributions in all phases of war endeavor.

CIO has also made its greatest organizational strides in the past year, adding more than 1,135,000 new members to its rolls, and winning more votes in Labor Board elections than all its competitors put together.

Political action looms largest among the new developments noted in this year's CIO convention report.

Nearly every effort and activity of CIO during the year has run head-on against the labor-baiters, obstructionists and servants of special privilege in the federal Congress; and the realization has grown that only through greatly increased political action can labor achieve both its wartime and its post-war goals.

Post-war planning, too, emerges in this year's convention report as a matter of immediate concern for a far-sighted and progressive labor movement.

Greater stress than ever before is also placed on labor unity, both nationally and internationally.

Encouraging developments in unity with Latin-American labor are reported; and Murray proposes that CIO should take the lead in bringing together the labor movements of all the United Nations.

Rich Losing Monopoly On T-Bone Steak

Here's a guy who thinks workers are getting too much money. Vice President R. C. Newton of Swift & Co., meat packers, explained recently: "The reason we have trouble in buying T-bone steaks is because more people have money to buy them, and they are beating us to the market. The people have \$45,000,000 more this year than there are goods upon which to spend it. The government expects to take \$25,000,000,000 of this in taxes but still leaves \$20,000,000 looking for a place to be spent. This means that the average family can compete for the purchase of the more expensive foods and they do."

The report refers to an expansion of the Federation's scope, so that whereas formerly it confined itself mainly to European labor movements it is now extending its interests abroad. National centers of present affiliated with the Federation include: Argentina, Canada,

About Slaughtering of Immature Pig Iron

The Farmer-Labor Association has always been opposed to scarcity economics. It defended the New Deal, not as a solution to social and economic ills but as an emergency program which would and did alleviate the suffering of the people.

Vice President Wallace has recently done some brisk, advanced thinking. He has done it out loud, but many of the daily newspapers have chosen not to hear those jagged passages, which have points sharp enough to jab their Big Business supporters or important advertisers.

The Vice President has been gaining ground slowly but firmly in the estimation of the common people.

To counteract and minimize this growing appeal, the anti-New Dealers have been jangling the skeletons of the poor little depression pigs every time Wallace has gained an inch of ground. With that in mind the following excerpt from Henry Wallace's recent Detroit speech makes interesting reading:

"If we are to mobilize peace production in the service of all people we must completely turn away from scarcity economics. Too many corporations have made money by holding inventories out of use, by holding up prices and by cutting down production. Witness 1932 with farm machinery and automobile prices cut less than 15 percent, but with production cut 75 percent. No wonder hog prices in 1933 fell as a result of unemployment and scarcity in the cities to a level of only 40 percent of normal. But pig production in 1933, even with the program of killing little pigs at light weight, was normal. In contrast pig production went down more than 60 percent. I say that a million times as much injustice has been done to the American People by the slaughter of immature pig iron, the abortion of baby farm machinery, and the killing of promising inventions as was ever done by killing little pigs at light weight. But in any event the little pigs did not die in vain. Their death helped the country through an emergency. And the fact that it was necessary to kill them gave the American public complete and utter abhorrence of scarcity economics—the economics which in 1932 held up city prices, cut city manufacturers in half, lengthened bread lines, and cut farm prices by more than one-half. We want balanced abundant production of big pigs and pig iron, with prices of both equally flexible, and equally stable.—The Minnesota Leader.

Death Penalty for War Grafters?

Profit-hungry manufacturers of war materials may think twice before they palm off defective goods on Uncle Sam, if legislation reported by a House judiciary subcommittee becomes law.

Its maximum penalties include the death penalty, an indefinite prison sentence, or a fine of \$1,000,000 for any contractor or subcontractor convicted of wilfully defrauding the government. The imposition of one of these penalties would be mandatory.

Unfortunately the proposed legislation would not be retroactive and big crooks already exposed would not be affected.

Several cases of sabotage have been brought to light by the Truman Senate committee. The government secured conviction of officials of the Anaconda Copper Company, which supplied defective cable to the army and navy, but they were let off with meager fines. Three officials of an Ohio foundry company who supplied defective castings for airplane engines were given sentences of 10 years each.

Indictments are pending against officials of the United States Steel Company on charges that defective ship plates were furnished the navy and Maritime Commission. In all these cases, it has been shown, the frauds were deliberate, having been perpetrated through elaborate systems of fake tests.

Lobbyists for the United States Steel Corporation have been pulling every possible wire to prevent the criminal charges from being brought to trial, and there are indications that the effort has been successful.

The Department of Justice has filed suit in a Federal court at Pittsburgh to recover damages for the fraud, and it is understood that this is as far as the government will go in demanding retribution.—Reading Labor Advocate.

International Federation of Trade Unions Reports Increased Membership

The International Federation of Trade Unions has issued its annual report covering the period from April, 1942, until the end of March, 1943. During that year there has been an increase of almost 2,000,000 in membership, bringing the total to approximately 15,081,000 in 13 countries. A new central governing body was set up in July, 1942, for the whole international trade union movement, including both the National Confederations and the International Trade Secretariats. This Emergency International Trade Union Council is intended to act as the principal authoritative mouthpiece of international organized labor and to coordinate international